

Giganci Nauki

<https://gigancinauki.pl/gn/biogramy/83402,Siemiradzki-Jozef.html>
2021-11-28, 09:12

Siemiradzki Józef

SIEMIRADZKI Józef (28 III 1858, Charków – 12 XII 1933, Warszawa), geolog i paleontolog, podróżnik i działacz organizacji emigracyjnych. Syn Telesfora, oficera wojsk rosyjskich, i Natalii z Freiberoów. Brat stryjeczny Henryka, malarza.

Po śmierci matki wychowywał się w domu stryja Hipolita, od 1870 w Warszawie. W 1878 zdał maturę w III gimnazjum w Warszawie. Wcześniej poznał W. Taczanowskiego, kustosa Gabinetu Zoologicznego miejscowego uniwersytetu, za namową którego podjął studia geologiczne w uniwersytecie w Dorpacie (ob. Tartu, Estonia). W 1880, w czasie studiów, został asystentem w Katedrze Mineralogii tej uczelni. Już wtedy prowadził badania m.in. nad głazami narzutowymi, także w okolicy Warszawy. Kandydaturę z geognozji i mineralogii obronił w 1881 (swoje ustalenia wykorzystał w pracy *Nasze głazy narzutowe* w „Pamiętniku Fizjograficznym”, 1882). Od V 1882 do IV 1883 był na wyprawie – razem z J. Sztolcmanem – w Ameryce Południowej (głównie Ekwador), gdzie gromadzono okazy fauny oraz próbki geologiczne. Na podstawie zabranego materiału w 1884 w uniwersytecie w Dorpacie uzyskał magisterium (praca *Die geognostischen Verhältnisse der Insel Marinhoque*); w 1885 tamże – na podstawie rozprawy *Ein Beitrage zur Kenntniss der typischen Andesitgesteine* – uzyskał doktorat.

W 1885–87 współpracował z Komitetem Geologicznym w Petersburgu, prowadząc badania głównie paleozoiku polskiego średniogórza. Okazyjnie korzystał z gościnności prof. A. Lagorii w Cesarskim Uniw. Warszawskim. W 1887 jako docent prywatny wykładał geologię w uniwersytecie we Lwowie, współpracując zarazem z Muzeum Dzieduszyckich. W okresie tzw. emigracyjnej gorączki brazylijskiej podjął współpracę z organizacjami wychodźczymi. Od VII 1891 do

VIII 1892 kierował wyprawą do Brazylii, Urugwaju, Chile i Paragwaju – głównie z programem emigracyjnym, ale także studiami geologicznymi (był m.in. w domu I. Domeyki w Santiago de Chile). W kraju zajmował się zagadnieniami karpaccich złóż ropy naftowej; wspólnie z prof. Emilem Dunikowskim w 1891 ogłosili *Szkic geologiczny Królestwa Polskiego, Galicji i krajów przyległych* (S. opracował obszar pozakarpaccy).

W okresie VI 1896–II 1897 przebywał w Brazylii z programem emigracyjnym oraz geologicznym. Po powrocie prowadził studia nad fauną jury w środk. Europie (m.in. Popielany na Litwie, średniogórze polskie, Tatry) oraz badania kolekcji – zwłaszcza w muzeach – amonitów w różnych krajach kontynentu. Owocem tych studiów była rozprawa *Monographische Beschreibung der Ammonitengattung Persphinctes* („Palaeontographica”, 1898/99 (17)). W 1901 uzyskał profesurę geologii i paleontologii Uniw. Lwowskiego – bez etatu (profesura zwyczajna w 1917). W 1903–09 wydał w dwóch tomach monografię *Geologia ziem polskich* (wersja odnowiona części pierwszej w 1922). W 1918–23 ogłosił *Katalog systematyczny zbiorów paleontologicznych Muzeum im. Dzieduszyckich we Lwowie*, a w 1925 – *Podręcznik paleontologii do użytku szkół akademickich. Cz. 1. Paleozoologia*. W roku akademickim 1926/27 był rektorem Uniw. Jana Kazimierza we Lwowie. Aktywnie uczestniczył w pracach AU w Krakowie (m.in. Komisja Fizjograficzna); członek czynny PAU od 1931. W 1931 przeszedł na emeryturę. W 1932 przeniósł się do Warszawy, podejmując współpracę z Państwowym Inst. Geologicznym (m.in. badania na Wołyniu i Podolu).

PSB (S.T. Sroka); SBP (Z. Wójcik); Estreicher; Fleszarowa.

Z. Wójcik: *Józef Siemiradzki. Przyrodnik i humanista, badacz Ameryki Południowej*, Wrocław–Warszawa 2000; Materiały w Archiwum Naukowym Muzeum Ziemi PAN w Warszawie.

Zbigniew Wójcik

[Następny](#)